

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih : **12 Aralık 2024**

Sayı : **8235**

20910

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı **Sayın Yılmaz Tunç** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de son dönemlerde yaşanan ekonomik problemler ve artan enflasyon toplumun her kesimini etkilemiştir; ancak cezaevlerinde bulunan yurttaşlarımız ve aileleri için daha zorlu bir hal almıştır. Tutuklu veya hükümlüler günlük ihtiyaçlarını idame etmek için ailelerinin göndereceği paraya ihtiyaç duyuyor.

Tutuklu ve hükümlü yakınları belirli devlet bankaları aracılığıyla para yatırmaktadır; kantin veya manav alışverişinde harcanan miktar hesaptan düşülmektedir. Cezaevlerinde günde üç öğün dağıtılan yemek dışında, tutuklu ve hükümlü yurttaşlarımızın ihtiyaçları karşılanmıyor. Bu nedenle gerek temizlik gerekse beslenme ihtiyaçlarını karşılamak için kurum kantinini veya dış kantini kullanmak durumundalar.

Cezaevi kantinlerinde hangi markanın hangi ürünlerinin satılacağı CTE Genel Müdürlüğünün ihale yoluyla merkezi olarak belirleniyor. Tutuklu ve hükümlüler, alışveriş tercihlerini yalnızca kantinde bulunan ürünler üzerinden gerçekleştirebilmektedirler. Kantinlerdeki en önemli sorun da kira, elektrik, su ve vergi gibi ödemeler söz konusu olmadığı halde fiyatlara sürekli zam yapılması ve kantinlerin neredeyse marketlerden daha pahalı olmaları.

Koğuşlarda kullanılan elektrikli aletler, ortak alanlardaki plastik masalar, dağılan plastik sandalyelerin dışında ihtiyaç duyulan eşyaların tümü sadece kantinden alınabiliyor. Cezaevlerindeki bu alışveriş sistemi, yeni bir ekonomik ilişkiler ağı yaratmaktadır. Maddi durumu olmayan tutuklu ve hükümlü yurttaşlarımız zaruri ihtiyaçlarını karşılamak için koğuş arkadaşlarının işlerini para karşılığı yaptıkları bilinmektedir.

Aylık kesilen elektrik faturaları da bir başka ekonomik ayrımcılık yaratmaktadır. Faturaların, koğuşlarda kalan kişi sayısına bölünerek ödenmesi, yine maddi durumu olmayan ve durumu olan yurttaşlar arasında bir ayırım yaratır ve farklı ticaretlerin doğmasına sebep oluyor.

2023 yılına kadar koğuşlara kesilen elektrik faturaları, ticarethane statüsündeydi ve fahiş fiyatlar ödenemiyordu; 2023 yılından itibaren mesken faturası olarak değerlendirilse de oluşan adaletsizlikleri engelleyememiştir.

Bu bağlamda;

1. Cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin gıda ve sağlığa erişim haklarının güvence altına alınması devletin temel sorumluluğudur; dolayısıyla artan enflasyon ve ekonomik problemler karşısında Bakanlık, tutuklu ve hükümlülerin bu haklara erişiminin kesintiye uğramaması için ne gibi önlemler almıştır?
2. Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlü yurttaşlarımız için belirlenen iâşe bedelleri; mevcut enflasyon koşulları göz önünde bulundurulduğunda asgari sağlık ve gıda haklarına erişim anlamında yetersiz kalmaktadır. İâşe bedellerinin yükseltilmesi, güncellenmesi için Bakanlık tarafından ne gibi çalışmalar yapılmaktadır?
3. Beslenme, insanın sosyal ve psikolojik durumunu doğrudan etkileyen yönlerden biridir; cezaevlerinde tek tip beslenme dayatılmaktadır. Bu durum da hak ihlallerine yol açmaktadır. Özellikle vegan ve vejetaryen beslenme en önemli sıkıntılardandır. Bunun yanında kronik hastalıkları bulunan yurttaşlarımız da cezaevlerinde hastalıklarına dönük beslenme programından yoksun kalıyorlar. Beslenme anlamında ortaya çıkan bu hak ihlallerinin giderilmesi için Bakanlık ne gibi planlamalar ve çalışmalar yapmaktadır?
4. Cezaevi kantinlerindeki fiyatlandırmalar nasıl belirlenmektedir? Her cezaevinde merkezi olarak aynı fiyatlandırmalar mı uygulanmaktadır?
5. Kantinlerin kira, elektrik, su ve vergi gibi giderlerinin olmadığı bilinmektedir; dolayısıyla ürünlere sürekli yapılan zamların gerekçesi ve izahı nedir, zam uygulamaları Bakanlık denetiminde mi yapılmaktadır?
6. Cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlülerin sosyal alanlarını değerlendirme şartları, zaruri ihtiyaçlarını giderebilmeleri ekonomik alım gücüne bağlanmıştır; maddi gücü olmayan yurttaşlarımızın ihtiyaçlarını gidermek için başka tutuklu ve hükümlülerin işlerini para karşılığı yaptığı bilinmektedir. Bu durumun cezaevlerinde oluşturduğu ekonomik adaletsizliğin doğurduğu yeni ilişki biçimlerinin yarattığı hak ihlallerinin ortadan kaldırılması için Bakanlığın alacağı tedbirler, önlemler nelerdir?
7. Koşullarda aylık kesilen elektrik faturaları da kişi sayısına bölünerek tutuklu ve hükümlülere ödetiliyor. Maddi durumu olmayan ve olan yurttaşlarımız arasında farklı bir ticarete yol açan bu uygulamanın gerekçesi ve izahı nedir, ortaya çıkan ayrımcılığın giderilmesi için alınacak önlemler nelerdir?
8. Koşullara kesilen elektrik faturaları ticarethane statüsündeydi; 2023 yılından itibaren de mesken faturası olarak değerlendirildi ancak devlet eliyle yaratılan bu adaletsizliğin gerekçesi ve izahı nedir?
9. Ekonomik problemler, artan enflasyon cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlüleri hak ihlalleri, adaletsizlikler bakımından etkilerken, ailelerini, yakınlarını da maddi olarak yakıcı noktada etkilemektedir. Cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlülerin hakları devletin güvencesi altındayken ortaya çıkan tüm bu adaletsizliklerin ivedilikle giderilmesi yönünde Bakanlık ne gibi çalışmalar ve planlamalar hazırlayacaktır?